

mul, Vergés Paulí (*Espurnes*, 12, 63); Pena-roja *cor-mull* (BDC IX, 70); «*cromull*, *curumull* Benassal, *cor-mull*, Montlló, Vilafranca, Morella, *acromullat* Benassal», Ga. Girona; *coromull* forma normal val.=*curull* del Princ. (Giner M. «El Camí», 14-15-34). Durant les enquestes toponímiques de 1961-63, substantivat amb el sentit de 'turonet' el vaig trobar en ús en tot o la major part del País Valencià: en molts pobles, des de Morella (Dena del Mòll) fins a una localitat prop de Palma de Gandia; val a dir que no l'hi sentia sovint, però sí ben bé en 12 o 15 pobles distints i escampats tot al llarg d'aquesta prolongada zona, sense excloure'n el sector Palància-Xúquer; però vaig notar que no era en boca dels subjectes més ciutadans ni joves ni cultes; doncs: mot del llenguatge rural i conservador. «Als més amagats llogarrets, encimbellats als *coromulls* més alts dels turons pelats», Sánchez Gozalvo (*BSCC* xv, 260); «la montanya de Mongó --- tota ella està verda en la falda Nord, axí com àrida y plena de penyes pelades en la de migjorn y en lo còp o *caramull*», MGadea, *T. del Xè II*, 81.⁵ Altres usos valencians: «no vullc, no vullc: mig-armut a *cormull*» dita proverbial, dels qui es fan pregar perquè els en donin més; *curumull* 'maldecap', 'embolic' («estos *curumulls* me porten marejat») en llibrets de falles de la capital, 1952; «mol(t) *caramullà* la barchilla» dit d'allò que és excessiu, *Canyissaes*, 132.

A les Illes també es troba el valor substantivat de 'turonet' junt amb els altres: *un kəramúl* parlant d'un turó punxegut Vall de Sóller (1953); «*əs kəramúl* aquell» a St. Josep d'Eivissa, però també per a 'cim, punt culminant': «en so *kəramúl* des Puig de Ses Roques» St. Miquel de Balansat; «*caramull*: colmo», Pz.-Cabrero; «N'Andreuet, per no estar a les fosques i no passar fred, recuà un *caramull* de frígoles i romanins i fé una bona fogatera», JnCastelló, *Rond. Eiv.*, 34; «d'aquells quaranta sacs no en quedava ni un dins es porxo: tots estaven ben *encaramullats*, a sa casa alta», id. (en Villangómez, *Ll. d'Eiv.*, 215). Menorca: «Sa font des Pila és *ən əs kəramúl*» (d'un turonet que veïem) Ciutadella; per a l'ús menorquí i la diferència de sentit amb *munt*, veg. Camps Merc., *BDLC VIII*, 239; i també allà es pot fer adjectiu: «es plat de sa buscareta, quan el tornà a sa mare el va dur *caramull* de doblers», id., *Folkl. Men. Pag.* II, 51.

Si tinguéssim bones raons per creure que aquest ús topogràfic i substantiu que he recollit modernament en tants llocs, és el primitiu, i més si el mot tinguéssim bona representació en llenguatges romànics veïns, hi hauria base ben positiva per cercar-li un origen pre-romà. En llengües indoeuropees tenim una impressió, no sempre fugissera, de topar-hi amb coses antigues i semblants: cap no és igual a la base que hauríem de postular, però mica més allà, mica menys aquí, potser s'hi podria conjuminar entre tots aquests mots com una silueta no massa diferent: al costat del ll. *cūlmen*⁶ sobrevivia una forma més conservadora *colūmen* 'tossalet, cim cònic'; *holm* germànic, conservat en escandinau i en anglo-saxó, part com a 'illeta prominent', part com a 'tossalet', pressuposa un antecedent

pre-germànic **κλμ-*; en grec tenim *κολορῶν* «faite, sommet» des de Plató i Plutarc, i com a nom de la capital de la Lídia jònica, i al costat d'això *κολῶνη* o *κολωνός* 'pujol', 'cim de muntanya', homèric, clàssic i arrelat a l'Àtica com a nom de lloc (més mots d'aquesta arrel apleguen Pok. i Walde-H., s. v. *collis*). La terminació no és igual en cap d'ells a res que donés *coromull* o els seus afins, però vagament s'hi acostava. Com que en mossàrab trobem *corcomul* «colmo de medida» (*PALc.*, 149; Simonet, s. v.) i murc. *llevar a cucurumillo* 'llevar a otro montado sobre los hombres' (Rmz. Xarriá); i, sobretot aquell, salta a la vista que no es pot separar de *coromull*, fóra lícit de posar en joc altres noms indoeuropeus del 'cim' amb una -*κ-* interna, especialment el ll. *cacumen* i el sànscrit vèdic *kakúbh-* f. 'pic, cim, punta'.⁷ En suma, enlloc no tenim precisament la forma *KOLOMULLO-* o *KOLOMOLIO-* que ens convindria (o *KLOKOM-* per al mossàrab), encara que ens hi acostem molt vagament, i per ventura podríem acontentar-nos admetent que un llenguatge de tipus sorotàptic o celtoide hagués tingut una forma com aquestes vagament afí a algunes de les enumerades. La representació del nostre mot en llenguatges no catalans del Nord hispànic no és negligible però sí més aviat feble. A l'Aragó: a Fonç *karamúl* 'ple' (*ZRPh.* xli, 239) té aire de ser un mer catalanisme, car hi ha més enllà *caramullo* m. «colmo» (Peralta, Borao, i usat per Gascón),⁸ i Ansó i Echo *karamúlo* «lleno» (*RLiR* xi, 203), mentre que el verb *encaramullar* «colmar la medida» ja fou recollit per Siesso (1720, veg. Gili, *Tes.*); la forma amb més aire autòcton és la de la Vall de Broto: Torla *enkaramúlo* 'curull que sobresurt damunt un vas o mesura' (*RLiR* xi, 66); i a Bergua (ASatué) deien *caramuello*, generalment acompanyat de la preposició *en*: «pónlene bien en *caramuello* ixe cuartal, pero mira de no tiráne al vaciálo ena talega».

L'aparició en portuguès és ben curiosa: molt localitzada dialectalment però sembla ben assegurada: *caramulo* «eminència, montão, cogulo de medida», *acaramular* «amontoar, acogular» en el concelho de Agueda i a la Bairrada: s'han de pendre seriosament perquè, com establí Joaq. da Silveira (*RLus.* xvi, 148), el *Caramulo*, pic cònic uns 50 km. al N. de Coïmbra (en la *Serra do Caramulo*, mig camí d'Aveiro a Viseu) ja s'anomena així l'any 1152 (i *Caramudo* en un altre doc. de 1207, que sembla errada per *-mullo*); altrament hi ha encara dos altres turons del mateix nom i un *Caramulla* en aqueixa zona central portuguesa. La presència d'una forma tan semblant a la catalana, en la Beira portuguesa, no lluny de la zona on s'han trobat tantes inscripcions clarament sorotàptiques, no pot deixar de reforçar l'atrevida hipòtesi sorotàptica que hem esbossat més amunt.

En definitiva, però, encara haurem de quedar en roda: ni és prou gran l'extensió i l'antiguitat d'aquestes coses per garantir-nos contra un possible miratge, ni les formes lliguen bé (*-uello* aragonès amb aire més autòcton però menys estès que *-ullo*), ni deixa d'existir aquí també la forma verbal —arag. *encaramullar*,